Stan zachowania środowiska przyrodniczego ma olbrzymi wpływ na kierunki rozwoju województwa podlaskiego.

Ochrona przyrody do czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej była realizowana poprzez ustawowe formy ochrony przyrody. Dodatkowymi elementami ochrony były zapisy w prawie ochrony przyrody o ochronie gatunkowej roślin i zwierząt oraz zapisy ochronne w prawie łowieckim, ustawie o lasach.

Cztery pierwsze formy ochrony, tzn.: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu stanowiły **krajową sieć obszarów chronionych**.

Lp.	Formy ochrony	Ilość	Powierzchnia w tys. ha
1	Parki narodowe	4	92,09
2	Rezerwaty przyrody	91	23,61
3	Parki krajobrazowe	3	88,08
4	Obszary chronionego krajobrazu	15	462,72

Źródło: Wojewódzki Konserwator Przyrody - stan na 01.08.2007 r.

Powyższa sieć stopniowo była uzupełniana o inne formy ochrony tj.: użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, pomniki przyrody. Formy te nazywane są często **uznaniowymi**, ponieważ w świetle obecnych przepisów prawnych mogą być powołane uchwałą Rad Gminnych.

Wraz z akcesją Polski do Unii Europejskiej, pojawiła się nowa forma ochrony przyrody **Europejska Sieć Natura 2000**. W jej skład wchodzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)

System obszarów chronionych Natura 2000 działa równolegle z siecią obszarów chronionych i wzmacnia prawne reżimy ochronne zgodnie z ustawodawstwem Unii Europejskiej.

* * *

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszary chronionego krajobrazu obejmują większe powierzchnie odznaczające się mało zniekształconym środowiskiem, o zachowanej równowadze ekologicznej i wysokich walorach krajobrazu naturalnego. Obejmują często doliny rzek, kompleksy leśne spełniając rolę korytarzy ekologicznych między obszarami chronionymi - tworząc w ten sposób system obszarów chronionych.

Na obszarze województwa podlaskiego funkcjonuje obecnie 15 obszarów chronionego krajobrazu z łączną powierzchnią 462,717 ha

krajobrazu z łączną powierzchnią 462 717 ha:

1. Puszcza Białowieska - 83 242 ha
2. Dolina Narwi - 41 862 ha
3. Wzgórza Sokólskie - 38 742 ha
4. Dolina Bugu - 30 162 ha
5. Jeziora Rajgrodzkie - 3 930 ha
6. Dolina Rospudy -25 250 ha
7. Dolina Błędzianki - 3 550 ha
8. Pojezierze Północnej Suwalszczyzny - 39 510 ha
9. Pojezierze Sejneńskie - 37 880 ha
10. Puszcza i Jeziora Augustowskie - 65 475 ha
11. Dolina Biebrzy - 32 635 ha
12. Pojezierze Rajgrodzkie - 12 027 ha
13. Dolina Bugu i Nurca - 2 921 ha
14. Dolina Biebrzy - 1 241 ha
15. Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi - 48 994 ha

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów i typów środowisk (naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne "oczka wodne", kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, obszary nie użytkowanej roślinności itp.) Z uznanych na terenie województwa 249 użytków ekologicznych 90 % to śródleśne bagna i śródleśne oczka wodne, pozostałe część to również bagna i oczka wodne, ale wśród użytków rolnych.

ZESPOŁY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE

Są to obszary wyznaczone w celu ochrony wyjątkowych cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego dla zachowania ich wartości estetycznych. Na terenie województwa funkcjonuje jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Głogi" (60 ha), wyznaczony przez gm. Mielnik. Ma on na celu ochronę fragmentu krawędzi przełomowej doliny Bugu. Szczególną wartość obiektu stanowią dobrze zachowane twory polodowcowe w postaci serii wzniesień, poprzecinane siecią wąwozów oraz interesujące zbiorowiska z gatunkami kserotermicznymi.

STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Są to miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych lub fragment eksploatowanych i nieczynnych wyrobisk powierzchniowych (dwa stanowiska dokumentacyjne - nieczynne żwirownie).

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są prawnie chronione pojedyncze twory przyrody ożywionej i

nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej. Często są to sędziwe, okazałe drzewa lub głazy narzutowe. Jako pomniki są też chronione zabytkowe przydrożne aleje drzew.

Wśród pomników przyrody naszego województwa najwięcej jest pojedynczych drzew (1761). Do innych pomników przyrody należą grupy drzew (124), aleje (38), głazy narzutowe (112), i 2 inne (kem i kolonia mewy). Lista kandydatów na drzewa pomnikowe jest otwarta, wiele okazałych drzew czeka na zarejestrowanie.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2007-201